

6. Nevzdávať sa (pre dospelých)

Staviame uprostred ruín

Dospelí ľudia majú radi istoty. Je to prirodzené aj vzhľadom na to, že väčšinou majú zodpovednosť za svoje potomstvo a tiež preto, že z pochopiteľných dôvodov opustili mladícke hľadanie a objavovanie. Dospelí ľudia sa radi pozerajú na výsledky svojej práce, vedia byť hrdí na to, čo sa vybudovalo a dosiahlo. Naopak, je smutné vidieť dospelých ľudí, ktorí nedosiahli nič alebo len veľmi málo z toho, o čom snivali.

V evanjeliách nachádzame situáciu, v ktorej sa Ježišovi učeníci hrdo hlásia k Jeruzalemskému chrámu. Plní hrdosti – náboženskej i národnej – kontemplujú jeho krásu a veľkosť, ktorá bola známa v celom vtedajšom svete. *Hovorili o chráme, že je vyzdobený krásnymi kameňmi a pamätnými darmi* (Lk 21,4), píše sv. Lukáš. Podobne aj ostatní evanjelisti. Ježiš však na túto ich hrdosť a istotu odpovedá úplne inak, než by očakávali: „Prídu dni, keď z toho, čo vidíte, nezostane kameň na kameni; všetko bude zborené.“ (Lk 21,6; taktiež Mt 24,2; Mk 13,2)

Ide len o predpoveď historickej udalosti?

Mnoho ľudových i odborných diskusií sa zaoberalo týmito Ježišovými slovami, ktorých naplnenie mnohí vidia približne o 40 rokov, keď v roku 70 Rímania obklúčili Jeruzalem, dobyli ho a počas prudkých bojov bol zničený aj chrám.

Pre našu vieru nie je veľmi dôležité, aby sme presne určili, či tieto slová boli aj prorocké. Mohli, ale aj nemuseli byť. Ježiš mal v slovách prorokov Starého zákona dostatočné pramene na to, aby hovoril o zničení chrámu, ktorý sa spreneveril a nespoznal Božie navštívenie. V každom prípade jeho slová o tom, že z chrámu zostanú len ruiny, obsahujú v sebe trvalé posolstvo: učeníci nesmú vkladať svoje istoty do viditeľných skutočností. Všetko materiálne podľahne skaze a deštrukcii, nech je to akokoľvek krásne a mocné. Nie je náhoda, že Ježiš po týchto slovách prejde do slov, v ktorých nám poukazuje nielen na pominuteľnosť chrámu, ale aj na pominuteľnosť celého sveta. Všetko, teda nebo i zem, sa pomíne, len jeho slová sa nepomínú. (Mt 24,35) Ježišovi nasledovníci budú žiť v náročných časoch, často budú vidieť zrútenie sa rôznych skutočností, nie zriedka budú musieť žiť uprostred zborených krajín alebo aj – ak to preniesieme do duchovnej oblasti – do zborených snov a predstáv.

Viera uprostred súženia

Len zriedkakedy sa zvykneme začítať do krátkeho spisu proroka Habakuka. Veľmi dobre poznáme jeho známy výrok z Hab 2,4: *Spravodlivý bude žiť zo svojej vernosti, pre svoju vieru,* ktorý cituje aj sv. Pavol v Liste Rimanom: *Spravodlivý bude žiť z viery.* (Rim 1,17)

Spis tohto proroka nás privádza do obdobia dramatických dejinných udalostí, keď vyvolený národ prežíva inváziu pohanských národov. Je to čas skúšky, čas trestu, čas deštrukcie, násilia, deportácie a nie všetkému sa dá len tak ľahko porozumieť. Boh však uisťuje proroka, a skrze neho svojich verných, že spravodlivý bude žiť z viery lepšie, pre svoju vernosť, pre svoju dôveru v Boha.

Druhý veľmi krásny a hlboký text, ktorý nachádzame aj v našej liturgii hodín: prorok sa modlí a v modlitbe sa dokáže tešiť z toho, čo kruto zasahuje život všetkých: *Spokojný budem v deň úzkosti, až príde národ, ktorý na nás útočí. Figovník síce nerodí a niet ovocia na viničoch, sklamala úroda olív a pole nedodalo pokrm; stratili sa ovce z košiara a v maštaliach nieto dobytko. Ja však budem plesať v Pánovi, jasať budem v Bohu svojej spásy. Jahve, Pán, je moja sila, dal mi nohy ako jeleniciam a dá mi vykračovať po mojich výšinách.* (Hab 3,16-19)

Je to modlitba viery uprostred úzkostí a utrpenia.

Podobné krásne posolstvo nám ponúka Žalm 46, ktorý nás pozýva nebáť sa, *hoci by sa chvela zem a vrchy na dno morskej padali. (...) Aj keď sa národy sa búria, klátia sa kráľovstvá; tu zaznie jeho hlas a zem sa roztápa.* (Ž 46, 3.7) Viera má byť silnejšia uprostred takýchto situácií, keď sa zdá, že všetko sa rúca.

Uprostred komunizmu, uprostred konzumnej spoločnosti

Téma, do ktorej sme sa ponorili, vychádza zo spomienky na obdobie saleziánov uprostred spoločnosti, ktorá nenechala ani kameň na kameni z toho spôsobu života, v ktorom sa žilo dovtedy. Bratia žili roztratení na rôznych miestach a v rôznych civilných zamestnaniach. Našťastie, mnohí z nich sa prejavili ako tí, ktorí si nezakladali na stavbách a dielach, ich jediným cieľom bolo, aby za akýchkoľvek okolností mohli hlásať slová života. A hoci im chýbala vonkajšia sloboda a možnosti, nechýbala im vnútorná sloboda a vynaliezavosť. To, čo nemohli robiť vo veľkom a oficiálne, robili v malom a potajomky. A nielenže pokračovali, ale Pán si dokázal aj v tých časoch nájsť nových saleziánov. Bez veľkých kameňov a skvelých stavieb, veľké liturgie nahradili skromné tiché omše v bežných príbytkoch, na chatách, v prírode.

V súčasnosti sme sa naplno ponorili do spoločnosti, ktorá už nepotláča slobodu pôsobenia Cirkvi, ale na druhej strane priniesla skutočnosti, ktoré zasiahli život viery ešte hlbšie ako život v komunizme. Mnohí sú vystrašení, lebo svet okolo nás ponúka toľko možností a silných lákadiel, že až teraz sa skutočne naplňajú tie slová komunistov, ktorí označovali kresťanskú vieru za niečo zo zaostalej minulosti, čo už pre súčasnosť nemá význam. Dnes túto skutočnosť žijeme naplno bez toho, aby nám o tom niekto hovoril. A hoci máme slobodu, domy, diela

a možnosti pracovať, nezriedka cítime, že z toho sveta a z tých ideálov už nezostal ani kameň na kameni. Ocitli sme sa v troskách kresťanského sveta a kresťanskej morálky. Všetko je akési iné, v celom tom smútku i nebezpečnosti natláčanej inakosti, ktorá síce rozpráva o láske a spravodlivosti, ale úplne odtrhnutá od pevnej pôdy toho, čo nám Boh zjavil a stáročia kresťanskej tradície odovzdali. Našou úlohou nie je bezmocne alebo hnevliivo tieto postoje súdiť, ale skromne, rozumne a zrozumiteľne predložiť poklad nášho zjavenia.

Pane, už v tomto čase obnovíš kráľovstvo Izraela?

Iste, radi by sme sa vrátili k pevným istotám, radi by sme opäť videli silu evanjelia, ktorá pretvára zvnútra život ľudí a v konečnom dôsledku aj spoločnosti. Perspektíva však zostáva tá Ježišova: nezostane tu ani kameň na kameni. K tomu však Ježiš vždy dodáva: „*Neľakajte sa. Ničoho sa nebojte.*“ Od nás sa žiada len jedno – vydať svedectvo.

Iste, slovo svedectvo, ako to hovorí aj jeho grécka pôvodina, sa často používa v jeho extrémnom význame mučeníctva (svedok – gr. *martyrs* – polatinčené *martyr*, mučeník). Ježiš však od svojich učeníkov žiadal aj svedectvo vzájomnej lásky a vytrvalej viery uprostred všetkých okolností života, *aby sme boli bezúhonní a úprimní, Božie deti bez hany uprostred zvrhého a skazeného pokolenia, medzi ktorým svietite ako svetlá na svete tým, že sa držíme slova života* (porov. Flp 2,15-16)

Často nás to aj láka pýtať sa, čo všetko uvidíme v našom živote, ako rýchlo bude Ježiš pôsobiť. Na to sa ho pýtali už prví učeníci pred jeho nanebvstúpením (Sk 1,6) Ježišova odpoveď však bola jednoznačná: „*Vám neprislúcha poznať časy alebo chvíle, ktoré Otec určil svojou mocou, vy len očakávajte dar Ducha a buďte mojimi svedkami.*“ (Sk 1,7-8)

Toto všetko vyžaduje ľudí veľkej viery, lásky a vnútornej slobody od všetkého. Preto prvým blahoslavenstvom Ježišovho kráľovstva je chudoba – nielen tá materiálna, ale chudoba ako odpútanosť od všetkého, čo by sme mohli považovať za cennejšie a dôležitejšie ako to, že vlastníme Krista a jeho prisľúbenia, ktoré nesklamú.

Ona dala viac

Lukášove i Markovo evanjelium nás upozorňujú na skromný príspevok chudobnej vdovy, ktorá podporila chrám. Pre Ježiša chrám nie je niečo bohaté a veľkolepé, čo sa udržuje pomocou veľkej podpory bohatých. Boh pozerá na srdce človeka a na to, či dokáže dať všetko. Nezáleží mu na tom, kto koľko dá, ale na tom, kto koľko dá z toho, čo má. Ak máš málo, neboj sa. Nežiada sa, aby si niečo nahonobil a dal viac, aby si sa porovnával. Pokojne daj to, čo máš. Boh ocení tvoju snahu dať všetko.

Dávaj málo, ale zo srdca a s vierou. Mnoho malých peniažtekov lásky urobí tento svet bohatším a krajším než veľké a okázalé dary s malou alebo takmer žiadnou láskou.

84. **Radost evanjelia nám nikto a nič nebude môcť vziať** (porov. Jn 16, 22). Všetky zlá tohto sveta – aj tie, ktoré sa týkajú Cirkvi – nemôžu ospravedlniť zmenšenie nášho úsilia a nášho zápalu. Považujme ich za výzvy na rast. Okrem toho, pohľad viery je schopný rozpoznať svetlo, ktoré šíri Duch Svätý uprostred temnoty – pamätajúc na to, že „*kde sa rozmnožil hriech, tam sa ešte väčšmi rozhojnila milosť.*“ (Rim 5, 20) Naša viera má pred sebou výzvu vycítiť víno, na ktoré môže byť premenená voda, a objaviť zrno, ktoré rastie uprostred kúkoľa. Päťdesiat rokov po Druhom vatikánskom koncile, aj keď nás trápia bolesti našej doby a máme už ďaleko od naivného optimizmu, náš väčší realizmus nesmie znamenať menšiu dôveru v Ducha Svätého, ani menšiu štedrosť. V tomto zmysle sa môžeme vrátiť a započúvať do slov blahoslaveného Jána XXIII., ktoré povedal v pamätný deň 11. októbra 1962: „**Nie bez zármutku počúvame o tých, ktorí – hoc aj zapálení nadšením pre vieru – hodnotia veci bez dostatočnej objektívnosti a rozumného úsudku. V súčasných podmienkach ľudskej spoločnosti nie sú schopní vidieť nič iné ako ruiny a trápenia.** Zdá sa nám, že musíme rozhodne nesúhlasiť s týmito prorokmi nešťastia, ktorí ohlasujú stále len to najhoršie, akoby už hrozil koniec sveta. V súčasnom stave vecí, v ktorom sa zdá, že ľudstvo vstupuje do nového poriadku, treba predovšetkým venovať pozornosť tajomným plánom Božej prozreteľnosti, ktoré sa uskutočnia v nasledujúcich časoch prostredníctvom činnosti ľudí, často presahujúc ich očakávania, a s múdrosťou nasmerujú všetko, dokonca aj ľudské protivenstvá, pre dobro Cirkvi.“

- Na čo si v živote hrdý/á? Čo ti dáva istoty?
- Rozbilo sa niečo v tvojom živote tak, že nezostal kameň na kameni?
- Bojíš sa o budúcnosť viery a Cirkvi?
- Hneváš sa na tých, čo šíria pomýlené posolstvá inakosti? Odsudzuješ ich?
- Snažíš sa dávať všetko alebo mnoho (teda viac ako tí okolo teba) alebo sa trápíš, že dávaš málo (menej ako iní)?